

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Біолого-технологічний факультет
Кафедра технології кормів та годівлі тварин

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
ОК. 7. Благополуччя тварин
(Обов'язковий)
Реалізується в межах освітньої програми
Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва
за спеціальністю **Н2 Тваринництво**
на другому (магістерському) рівні вищої освіти

Суми – 2026

Розробник: О.Г. Михалко, доцент кафедри технології кормів та годівлі тварин

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри технології кормів та годівлі тварин	протокол від « <u>18</u> » <u>05</u> 2026 р. № <u>11</u>	
	Завідувач кафедри <u>(підпис)</u>	<u>Віктор ОПАРА</u> (прізвище, ініціали)

Погоджено:

Гарант освітньої програми Віктор ОПАРА

Декан Біолого-технологічного факультету Вікторія ВЕЧОРКА

Рецензія на робочу програму(додається) надана: Опара В.О.
(ПІБ)

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації

Чернишова Т.О.
(ПІБ)

Григор'єв Тарас
(ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 25.06. 2026 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

[illegible]

		Кормовиробництво та годівля тварин Ветеринарія та профілактика хвороб Екологія та охорона навколишнього середовища Етика та біоетика
	Політика академічної доброчесності	Політика академічної доброчесності у СНАУ регулюється Кодексом академічної доброчесності http://docs.snau.edu.ua/documents/education/quality/kodeks_akadem_dobrochesnosti.pdf У відповідності до нього вимоги до студента щодо дотримання академічної доброчесності під час вивчення освітнього компонента наступні: відповідально ставитись до своїх обов'язків, вчасно та добросовісно виконувати завдання, передбачені навчальною програмою; бути присутнім на усіх заняттях; виконувати самостійну роботу; чесно та відповідально готуватись до поточного, модульного та підсумкового контролю; подавати на оцінювання лише самостійно виконану роботу. Є неприйнятним для студента: виявляти нешанобливе та некоректне ставлення до викладача; запізнюватись на заняття та пропускати їх без поважних причин; під час навчального процесу використовувати підказки, роботи інших осіб, телефони; надавати та одержувати допомогу від третіх осіб при проходженні поточного, модульного та підсумкового контролю; отримувати або пропонувати хабар за отримання будь-яких переваг у навчальній діяльності. За порушення правил академічної доброчесності студенти можуть бути притягнуті до наступних форм відповідальності: – повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, іспиту, заліку тощо); – повторне проходження навчального курсу; – попередження; – винесення догани; – відрахування з університету (ч.5 ст. 48 Закону України «Про освіту»);
	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=6217

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК:	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП)			Як оцінюється РНД
	ПРН 2	ПРН 9	ПРН 12	
ДРН 1. Студент здатний аналізувати еволюцію концепції благополуччя тварин, етичні принципи гуманного поводження та сучасні міжнародні й національні стандарти у галузі; вміє застосовувати правові, етичні та професійні норми для оцінювання виробничих ситуацій і прийняття обґрунтованих рішень; володіє компетентністю аргументовано впроваджувати принципи добробуту тварин у практику сучасного тваринництва.		x		Усне опитування. Підсумковий іспит
ДРН 2. Студент здатний аналізувати фізіологічні та поведінкові індикатори благополуччя тварин, оцінювати вплив технологічних чинників на їхній стан у процесі утримання, транспортування та забою; вміє використовувати сучасні методики оцінювання, визначати ознаки стресу й дискомфорту та розробляти заходи щодо їх мінімізації; володіє компетентністю здійснювати моніторинг і контроль рівня благополуччя тварин на різних етапах виробництва.	x			Розв'язання ситуаційних задач, Підсумковий іспит
ДРН 3. Студент здатний оцінювати вплив систем утримання та технологічних рішень на здоров'я, продуктивність і благополуччя тварин у контексті принципів One Health та сталого розвитку; вміє аналізувати виробничі системи з урахуванням екологічних, економічних і соціальних аспектів та застосовувати інноваційні підходи до удосконалення технологій утримання; володіє компетентністю приймати науково й економічно обґрунтовані рішення у сфері забезпечення добробуту тварин.			x	Реферат, Підсумковий іспит

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу Денна форма			Розподіл в межах загального бюджету часу Заочна форма			Рекоменд ована літератур а
	Аудито рна робота		СРС	Аудитор на робота		СРС	
	Лк	Пз		Лк	Пз		
Тема 1. Історія становлення концепції благополуччя тварин: від «п'яти свобод» до сучасних підходів. 1. Передумови виникнення концепції благополуччя тварин 2. Звіт Брумвелла та формування концепції «п'яти свобод» 3. Розвиток концепції у 1970–1990-х роках 4. Сучасні підходи до оцінки та забезпечення благополуччя 5. Значення для сучасного тваринництва.	2	4	8	2	2	12	1,2,3,4,5
Тема 2. Законодавче забезпечення: національні норми та міжнародні стандарти (OIE, EFSA, ЄС). 1. Загальні підходи до правового регулювання добробуту тварин 2. Національні норми та їх розвиток в Україні 3. Роль міжнародних стандартів: OIE, EFSA та ЄС 4. Гармонізація українського законодавства з європейським 5. Значення правового забезпечення для розвитку галузі.	2	4	8	2	2	12	1,2,3,4,5,6
Тема 3. Етичні основи ставлення до тварин та філософія гуманного поводження. 1.Історичні витоки етичного ставлення до тварин 2.Основні етичні концепції у ставленні до тварин 3.Гуманність як принцип поведження з тваринами 4.«П'ять свобод» тварин як етичний стандарт 5.Етичні дилеми та сучасні виклики 6.Освітня та виховна роль гуманного підходу.	2	4	8	2	2	12	1,2,3,4,5,7
Тема 4. Основні фізіологічні та поведінкові індикатори добробуту. 1. Фізіологічні показники стресу	2	4	8	2	2	12	1,2,3,4,5,8

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу Денна форма			Розподіл в межах загального бюджету часу Заочна форма			Рекоменд ована літератур а
	Аудито рна робота		СРС	Аудитор на робота		СРС	
	Лк	Пз		Лк	Пз		
2. Показники болю і дискомфорту 3. Поведінкові індикатори стресу 4. Індикатори, пов'язані з годівлею та водоспоживанням 5. Соціальна поведінка та її вплив на добробут 6. Комплексна оцінка добробуту за фізіологічними та поведінковими показниками.							
Тема 5. Методи оцінки благополуччя у тваринницьких господарствах. 1.Концептуальні основи оцінки добробуту 2.Фізіологічні методи оцінки 3.Поведінкові методи оцінки 4.Клінічні методи оцінки 5.Екологічні методи оцінки 6.Інтегровані системи оцінки 7.Економічні аспекти оцінки добробуту.	2	4	8	2	12		1,2,3,4,5,9
Тема 6. Добробут тварин під час транспортування: ризики та контрольні точки. 1.Основні ризики під час транспортування 2.Етап завантаження: критична контрольна точка 3.Умови транспортування: простір, вентиляція та мікроклімат 4.Тривалість подорожі та необхідність зупинок 5.Розвантаження та адаптація після транспортування 6.Нормативні вимоги та міжнародні стандарти.	2	4	8		12		1,2,3,4,5,11-16
Тема 7. Гуманний забій: принципи, законодавство, практичні методи. 1.Принципи гуманного забою 2.Законодавство та міжнародні стандарти 3.Практичні методи гуманного забою 4.Виклики і проблеми реалізації гуманного забою 5.Перспективи розвитку гуманного забою в Україні.	2	2	10		12		1,2,3,411-16 Додатко ві джерела

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу Денна форма			Розподіл в межах загального бюджету часу Заочна форма			Рекоменд ована літератур а
	Аудито рна робота		СРС	Аудитор на робота		СРС	
	Лк	Пз		Лк	Пз		
Тема 8: Вплив систем утримання на добробут: від традиційних до інноваційних технологій 1. Традиційні системи утримання 2. Перехід до покращених систем 3. Інноваційні технології в утриманні 4. Вплив систем утримання на фізіологію і поведінку 5. Нормативні вимоги та міжнародні стандарти 6. Перспективи розвитку в Україні	2	2	10			12	1,2,3,4,5
Тема 9: Інтеграція принципів One Health у забезпечення благополуччя тварин. 1. Концепція One Health та її значення 2. Взаємозв'язок добробуту тварин і здоров'я людей 3. Роль довкілля в системі One Health 4. Міжнародні організації та нормативна база 5. Практичне застосування в Україні	2	2	10			12	1,2,3,4,5
Тема 10: Сталий розвиток у тваринництві та добробут тварин: екологічний, економічний і соціальний виміри 1. Поняття сталого розвитку у тваринництві 2. Екологічний вимір сталого розвитку у тваринництві 3. Економічний вимір сталого розвитку у тваринництві 4. Соціальний вимір сталого розвитку у тваринництві 5. Практичне впровадження сталого розвитку в Україні	2	2	10			10	1,2,3,4,5
Тема 11: Перспективи розвитку науки і практики у сфері благополуччя тварин в Україні та світі. 1. Сучасний стан науки про благополуччя тварин 2. Наукові тренди та міжнародні дослідження 3. Поточний стан в Україні 4. Інноваційні технології та практики	2	2	6			16	1,2,3,4,5

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу <i>Денна форма</i>			Розподіл в межах загального бюджету часу <i>Заочна форма</i>			Рекоменд ована літератур а
	Аудито рна робота		СРС	Аудитор на робота		СРС	
	Лк	Пз		Лк	Пз		
Усього	22	34	94	8	10	132	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час</u> <u>аудиторних занять</u> , консультацій)	Кількість годин	Методи вивчення (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент</u> <u>самостійно</u>)	Кількість годин
ДРН1	Навчальна лекція (розповідь, пояснення, демонстрація, ілюстрування) Практичне заняття (пояснення, демонстрація)	18	Робота з конспектом лекцій, робота з книгою, робота з нормативно-правовими актами, узагальнення, систематизація, поглиблення матеріалу, проведення розрахунків, розробка плану цивільного захисту	30
ДРН2	Навчальна лекція (розповідь, пояснення, демонстрація, ілюстрування) Практичне заняття (пояснення, демонстрація)	18	Робота з конспектом лекцій, робота з книгою, робота з нормативно-правовими актами, узагальнення, систематизація, поглиблення матеріалу, проведення розрахунків	30
ДРН3	Навчальна лекція (розповідь, пояснення, демонстрація, ілюстрування) Практичне заняття (пояснення, демонстрація)	20	Робота з конспектом лекцій, робота з книгою, робота з нормативно-правовими актами, узагальнення, систематизація, поглиблення матеріалу, проведення розрахунків	34

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Діагностичне оцінювання (зазначається за потреби)

5.2. Сумативне оцінювання

5.2.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Усне опитування	25/25%	2 семестр. 5 тижднів
2.	Розв'язання ситуаційних задач	30/30%	2 семестр. 7 тижднів
3.	Реферат	15/15%	2 семестр. 9 тижднів
4.	Підсумковий іспит	30/30%	2 семестр. 10 тижднів

5.2.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно <13	Задовільно 14	Добре 15-19	Відмінно 20-25
Усне опитування	Відповідь поверхнева, непослідовна; відсутнє розуміння основних понять.	Відповідь уривчаста, з суттєвими неточностями; бракує прикладів та аргументації; знання здебільшого відтворювальні	Відповідь логічна, але з окремими неточностями; студент орієнтується в матеріалі, наводить приклади, проте аналіз поверхневий; аргументація частково недостатня	Відповідь повна, логічна, структурована; студент вільно володіє матеріалом, демонструє глибоке розуміння та вміння робити узагальнення й висновки; аргументовано застосовує знання на практичних прикладах.
Розв'язання ситуаційних задач	Вимоги щодо завдання не виконано	Вирішувати основні числові задачі, використовуючи відповідні методи	Вирішувати низку числових задач, використовуючи відповідні методи	Вирішувати складні числові проблеми, використовуючи відповідні методи.
Реферат	Вимоги щодо завдання не виконано	Планувати, проводити та представляти незалежне дослідження зі значним рівнем підтримки	Планувати, проводити та представляти незалежне дослідження з незначним рівнем підтримки	Планувати, проводити та представляти незалежне дослідження з обмеженою підтримкою
Підсумковий іспит	Здобувач не володіє	Здобувач поверхово	Відповідає в цілому	Здобувач повністю та аргументовано

	основними теоретичними положеннями дисципліни, відповіді фрагментарні або відсутні, допущено суттєві помилки	розкриває зміст питань, допускає помилки у термінології та логіці викладення, відповіді є неповними	правильні та достатньо повні, однак містять окремі неточності або недостатньо глибоке обґрунтування окремих положень	розкриває питання, демонструє глибокі теоретичні знання, вільно володіє професійною термінологією та вміє обґрунтовувати висновки
--	--	---	--	---

5.3. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1.	Усне опитування після вивчення тем 1-3	На наступному практичному занятті після викладення матеріалу за темою
2.	Усний зворотній зв'язок від викладача та студентів після презентації реферату	Безпосередньо після завершення презентації
3.	Усний зворотний зв'язок від викладача під час роботи над планом цивільного захисту протягом занять	На наступному занятті після здачі студентом виконаного завдання
4.	Усний зворотний зв'язок від викладача та студентів після презентації плану цивільного захисту	На наступному занятті після здачі студентом виконаного завдання
5.	Усний зворотний зв'язок від викладача після виконання розрахункового завдання	На наступному занятті після здачі студентом виконаного завдання

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

Основні джерела

Підручники посібники

1. Dolera, M., Trocino, A., & Battini, M. (Eds.). (2022). Animal welfare assessment: Novel approaches and technologies. MDPI. <https://www.mdpi.com/books/pdfviewer/6282?file=books978-3-0365-5561-4.pdf>
2. Appleby, M. C., & Knight, A. (Eds.). (2023). Routledge handbook of animal welfare. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003182351>
3. Lay, D. C., Jr., & Rault, J.-L. (2025). Animal welfare science: An interdisciplinary guide. CRC Press. <https://www.perlego.com/book/4886980/animal-welfare-science-an-interdisciplinary-guide-pdf>
4. Knierim, U., Winckler, C., Waiblinger, S. Animal Welfare in Europe: Theoretical, Practical and Legislative Aspects. – London: Routledge, 2022. – 280 p.
5. Knight, A., Phillips, C., Sparks, P. (eds.) Routledge Handbook of Animal Welfare. – London: Routledge, 2023. – 534 p.

Методичне забезпечення

Міжнародні акти та стандарти

1. World Organisation for Animal Health (WOAH/OIE). Terrestrial Animal Health Code. – Paris: OIE, 2023. – Vol. I–II.
2. European Food Safety Authority (EFSA). Scientific Opinion on the Welfare of Farm Animals. – Parma: EFSA Journal, 2022. – 145 p.
3. Council of the European Union. Council Directive 98/58/EC concerning the protection of animals kept for farming purposes. – Official Journal of the European Communities. – 1998. – L221. – P. 23–27.

Додаткові джерела

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>.
2. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua>.
3. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.
4. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України <http://www.mon.gov.ua>, www.osvita.com.
5. Міністерство екології та природних ресурсів України <http://www.menr.gov.ua/>.
6. Державна служба України з питань надзвичайних ситуацій <https://www.dsns.gov.ua>
7. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rainbow.gov.ua/>.
8. Постійне представництво України при ООН <http://www.uamission.org/>.
9. Сайт, присвячений землетрусам та сейсмічному районуванню території <http://www.scgis.ru/russian/>.
10. Сайт, присвячений надзвичайним ситуаціям природного характеру <http://chronicl.chat.ru/>.
11. Офіційний сайт Американського вулканологічного товариства <http://vulcan.wr.usgs.gov/> (англійською мовою).
12. Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України <http://www.ertiu.ukrtel.net/index.htm>.
13. <https://www.fema.gov/>
14. Закон України «Про ветеринарну медицину» № 2498-IX від 04.06.2022 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2022. – № 36. – Ст. 292.
- 15.

Закордонні підручники

1. Fraser, D. Understanding Animal Welfare: The Science in its Cultural Context. – 2nd ed. – Oxford: Wiley-Blackwell, 2023. – 448 p.
2. Broom, D. M., Fraser, A. F. Domestic Animal Behaviour and Welfare. – 5th ed. – Wallingford: CABI Publishing, 2015. – 472 p.
3. Mellor, D. J., Beausoleil, N. J., Stafford, K. J. The Sciences of Animal Welfare. – Oxford: UFAW / Wiley-Blackwell, 2020. – 320 p.

Програмне забезпечення